

N.Y.C. TIME
זמן הדלקת נרות - 6:44
סוף זמני ק"ש - 9:30
10:06 -
סוף זמן תפלה - 11:06
דף היומי לש"ק: סנהדרין פ"ח

בס"ד, עש"ק פ' כי תשא - שושן פורים - שנת תשפ"ה לפ"ק

פרשת כי תשא

מספרך. ואפשר לפרש ע"פ דברי הצרפתית לאליהו: "באת אלי להזכיר את עוני" (מ"א יז:יה), וביאר בפסיקתא רבתי (פיסקא ג'): אמרה לו, עד שלא באת אצלי היה הקב"ה שוקל מעשי עם בני מקומי והייתי עומדת, שהייתי כשירה אצלם. ועכשיו באת אצלי, וע"י שהיית צדיק שקל הקב"ה מעשי עם מעשיך והזכרת עונותי ומת בני.

כך אמר משה [שראה שהקב"ה רוצה להשמיד את בני ולעשות אותם לגוי גדול] אל ה', אולי אני כמזכיר עון בני, שאתה שוקל מעשיהם עם מעשי, אז "מחני נא מספרך" - מחה את הזכויות שלי מספרך, ואהי' כאחד מבני, ואז תשקול את מעשי בני [ומעשי בתוכם] עם מעשי גויי הארצות, ותראה שאין כעמך ישראל אפילו בשעת קלקלתם, ותביאם אל המנוחה ואל הנחלה.

"לא תבשל גדי בחלב אמו, ויאמר ה' אל משה כתב לך את הדברים האלה כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל" (לד:כו-כו). בפ' וירא, עה"פ: "ויקח חמאה וחלב וכן הבקר אשר עשה" (בראשית יח:ח), איתא בדעת זקנים לבעלי התוס': מלמד שהאכילם בשר בחלב וכשרצה הקב"ה ליתן תורה לישראל, אמרו המלאכים: "תנה הודך על השמים" (תהלים ח:ב), אמר להם, כתוב בתורה: "לא תבשל גדי בחלב אמו", ואתם כשירדתם למטה [אצל אברהם] אכלתם בשר בחלב, שנאמר: "ויקח חמאה וחלב [ובן הבקר]". מיד הודו להקב"ה, והיינו דכתיב בפרשת כי תשא: "כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית וגו'". וכתיב לעיל מיני: "לא תבשל גדי בחלב אמו".

בספר שפתי כהן על התורה להרב מרדכי כהן זצ"ל (מגורי הארזיז"ל בצפת) מובא מדרש: סמך "לא תבשל גדי" ל"כי על פי הדברים האלה וגו'" - אמר משה, אכתוב "לא תאכל בשר בחלב" די שלא לתת מקום לאפיקורסים, אמר לו הקב"ה, אתה כותב "לא תבשל גדי בחלב אמו" ויטעו האפיקורסים, לזה סמך: "כתב לך וגו'", עד כאן, עכ"ל. [רצונו לומר לכן נסמך "לא תבשל גדי בחלב אמו" ל"כתב לך את הדברים האלה" - ללמד שצוה הקב"ה את משה לכתוב דוקא לשון "לא תבשל", ויוכרחו לתורה שבעל פה להסביר ששלוש פעמים שכתוב "לא תבשל" מורות על איסור אכילה, איסור בישול ואיסור הנאה].

ועיין בס' חלקת מרדכי (שבועות סי' ג', עמ' כ"ג) דאיתא שם: וידוע דעל תורה שבעל פה כרת עמנו הקב"ה ברית, כמו שדרשו בגיטין (ס: וכו') "כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית", ועל פי המדרש הנ"ל נראה דאיסור בשר בחלב מיוחד להברית של תורה שבעל פה, ומשום הכי רצה הקב"ה שרק ע"י תורה שבעל פה יתגלה ויתברר שיש שלשה איסורים - אחד לאכילה ואחד לבישול ואחד להנאה, ונמצא שע"י הזהירות ושמירה בדיני בשר בחלב, מתברר הברית שכרת עמנו הקב"ה, עכ"ל.

"ונתנו איש כופר נפשו לה' בפקוד אותם ולא יהי' בהם נגף בפקוד אותם" (ליב). בספר שנים מקרא איתא: כתב רבי צבי הירש פרבר: שמעתי בילדותי שמספרים על הג"ר יצחק מוואלאזין שבא פעם אחת לעיר, ונדחקו המון העם לקבל את פניו בבית מלונו ומילאוהו עד אפס מקום. אמר הגאון בחכמתו כי עז רצונו שכל הבאים לקבל פניו יפרישו תרומה להחזקת הישיבה, ומיד חדל הדוחק ...

ואמר אז בדרך צחות, כי 'רעיון' זה נרמז למשה רבינו. כאשר יבוא למנות את ישראל, הלוא בודאי יתאספו כולם וידחקו לפניו, למען יתן אור פניו עליהם, ומרוב דוחק ולחץ יכול להיגרם נגף בעם. לכן אמר שיתנו כל אחד מחצית השקל, ואז מובטח ששוב לא יהי' בהם נגף ...

"ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת" (לא:טז). בספר שנים מקרא מובא: כתב האגלי טל בהקדמתו לספרו: ... ובחתי הדפיס תחילה הלכות שבת, יען כי בש"ס (סוטה לו). נאמר שבכל מצוה ומצוה נכרתו עליה ארבע בריות - ללמוד, לשמור, לעשות. ומבואר ש'ללמוד' ו'ללמד' שניהם מחלקי המצוה. ומובן שכשם ששמירת שבת שקולה כנגד כל המצוות, כן ללמוד וללמד בהלכות שבת שקול כללמוד וללמד בכל המצוות.

"ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת" (לב:לב). בספר אבני נזר (תורה מועדים ליקוטים) מובא: איתא במדרש, בשעה שאמר משה רבינו ע"ה "ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת", אז נענה על מחלוקת קרח. ודבר זה צריך פירוש.

ונראה, דלהאביד אדם מן העולם, אם יהי' לו נגיעה עצמית כחוט השערה, הוא עצמו אבד שני עולמות. ואפילו משה רבינו ע"ה איך לא ירא ובחר באבירת קרח. אך הארזיז"ל אמר שגם משה רבינו ע"ה לא נעשה בפעם אחת גדול כ"כ, אלא עלה מדרגה אחר מדרגה, ובשעה שאמר "מחני נא מספרך אשר כתבת" אז עלה למדרגה גדולה מכולן. ו"מחני נא מספרך אשר כתבת" הוא איבוד שני עולמות, כפי' חז"ל: יאבדו אלף כמשה ואל יזוק צפורן של אחד מהם. ואז בשעה שמשה רבינו ע"ה עלה למדרגה שהשליך אפילו העולם הבא עבור צפורן של אחד מישראל, הי' יכול שפיר לענוש את קרח שיאבד מן העולם, ולא תהי' לו שום נגיעה עצמית אפי' כחוט השערה. וזה פי' המדרש שאז נענה על מעשה קרח.

"ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת" (לב:לב). בספר אונים לתורה כותב הגר"ז סורוצקין זצ"ל: ופי' הספורנו - מחה את הזכויות שלי

ושמא יש לומר בדרך דרוש שחלב רומז על תורה שבכתב כמו שפירש הסולם על זוהר בפ' ויחי עה"פ: "ולבן שיניים מחלב" (עיי"ש באות תרל"ב). ולאחר שלמדנו שחלב מותר [או מפסוק: "ואת עשרת חריצי חלב" (ש"א יז:יח), דהיינו גבינות שאמר ישי לרוד שיוליכם למלחמה לשר האלף, או מפסוק: "ארץ זבת חלב ודבש" (שמות ג:ח), ואי לא דשרי, משתבח לך קרא במידי דלא חזי? או מפסוק: "לכו שברו ואכלו ולכו שברו בלא כסף ובלא מחיר יין וחלב" (ישעי' נה:א), וכתוב לעיל מיני' "לכו שברו ואכלו"], אין צריכים לשום לימודים נוספים כיצד להכין את החלב כדי שיהי' מותר בשתי' - אלא הוא מותר מיד.

אמנם, בכדי לאכול בשר צריכים אנו ללימודים מהתורה שבעל פה - שחיטה "וזבחת וגו' כאשר צויתך" (דברים יב:כא), ופירש"י: בשם חז"ל (חולין כח): למדנו שיש ציווי בזביחה היאך ישחוט, והן הלכות שחיטה שנאמרו למשה בסנין, י"ח טריפות שנאמרו למשה מסיני (עיי' חולין מב.), וכן החילוקים בין דם הנפש, דם האיברים דם שפירש ממקום למקום וכו' וכו'. ובלתי התורה שבעל פה לא היינו יכולים לאכול בשר.

ושמא נוכל להביא סמך למנהג ישראל, שכדי להבחין בין כלים של בשר לכלים של חלב שעושים חריץ על כלים של חלב, ועל של בשר אין עושים, ורמזו לרבר מובא בלבוש (יו"ד סו"ס"י פ"ט) - "חריצי החלב" (ש"א יז:יח), ויש מביאים רמז שעל כלים בשריים אין עושים חריץ מפסוק: "ובבשרם לא ישרטו שרטה" (ויקרא כא:ה).

ולפי דברינו הנ"ל אפשר לומר שלכן חורצים וכותבים סימן בכלים חלביים משום שחלב רומז על תורה שבכתב, ואין כותבים ושורטים בכלים בשריים מפני שהבשר רומז על התורה שבעל פה.

בענין מי שאכל בשר ובתוך שש שעות בירך 'שהכל' על חלב

בפרשתנו כתוב "לא תבשל גדי בחלב אמו" (לד:כו).

בפ' כל הבשר (חולין קה). איתא: אמר רב חסדא, אכל בשר אסור לאכול גבינה [לפי רש"י, משום שהוא מוציא שומן ושומן טעם עד זמן ארוך. לפי הרמב"ם (פ"ט מהל' מאכלות אסורות) משום בשר שבין השיניים דמקרי בשר עד זמן ארוך].

ושוב איתא בגמרא: אמר ר' עוקבא, אנא להא מילתא חלא בר חמרא [חומץ בן יין] לגבי אבא [ר"ל אני גרוע מאבין]. דאילו אבא כי הוה אכיל בשרא האינדא, לא הוה אכל גבינה עד למחר כי השתא [המתין בין בשר לחלב כ"ד שעות]. ואילו אנא בהא סעודתא הוא דלא אכילנא, לסעודתא אחרייתא אכילנא [ר"ל, אני ממתין מלאכול חלב עד הסעודה הבאה].

והנה נחלקו הפוסקים כמה זמן צריכים להתמתן בין בשר לחלב: לפי התוס' בחולין (שם ד"ה לסעודתא אחרייתא אכילנא) אם סילק השלחן ובירך ברכת המזון ועשה קינוח והדחה מותר לאכול חלב.

וי"א דסגי בהמתנה שעה אחת אפילו בלא קינוח והדחה (עיי' ש"ך יו"ד סי' פ"ט סק"ז).

אמנם, לפי הרי"ף והרמב"ם (הל' מאכלות אסורות סוף פכ"ח) צריכים להתמתן בין בשר לחלב כדי שיעור סעודה אחרת שהוא "כמו שש שעות" (לשון הרמב"ם).

דעת הרי"ף והרמב"ם הובאה ברמ"א (יו"ד סי' פ"ט סוף סע' א') וז"ל: ויש מדקדקים להמתין שש שעות אחר אכילת בשר לגבינה וכן נכון לעשות. וכתוב הש"ך (סק"ח): וכן כתב מהרש"ל דכן ראוי לעשות לכל מי שיש בו ריח תורה.

והנה דנו הפוסקים אודות מי שאכל בשר ובתוך שש שעות שכח ובירך על מאכל חלבי - אם ראשי לטעום את המאכל.

בספר דעת קדושים (הל' בב"ח סי' פ"ט סק"ג) איתא: עד שישהא שש שעות, ואם התחיל לאכול בתוכם - גומר, וכ"ש בספק [ר"ל, אם הוא מסופק אם כבר נשלמו השש שעות]. בהגהות מקדש מעט שעל הדעת קדושים (סי' פ"ט סק"ב) איתא: וכתב עוד הדעת קדושים, אם שכח והתחיל לאכול גבינה בתוך ה' שעות, גומר ואינו צריך להפסיק ואינו צריך להתענות על שגגתו, כי אין בכך סגנון אכילת איסור רק נדר עיי"ש.

הדרכי תשובה (יו"ד סי' פ"ט סק"א) מעתיק שם את דברי זכור לאברהם (ח"ב ביו"ד אות ב') דכתב דבידידיה הוי עובדא, אחר שאכל בשר ולא עבר רק ד' שעות בימות החורף ושכח ובירך על גבינה קשה ונזכר קודם שאכלו ובעודו בפיו נזכר, וכתב דנראה דמותר לבלוע מעט כדי שלא יהי' ברכה לבטלה, דהא באמת לדעת הפר"ח גם לכתחלה בחורף א"צ להמתין רק ד' שעות, ואם כי האחרונים חולקין עליו, מ"מ כדי שלא יהי' ברכתו לבטלה כו"ע מודים דמותר.

ועיי"ש עוד בדרכי תשובה דמציין לספר שדי חמד חלק אסיפת דינים (חלק ה'), מערכת בשר בחלב סי' י"ב, דאחר שהביאו שם את דברי זכור לאברהם הנ"ל כתב שם, דכוונת הזכור לאברהם היא, דדוקא בהמתין עכ"פ ד' שעות בחורף, הוא דשרי לאכול מעט כדי שלא תהי' ברכתו לבטלה, אבל אם לא שהה עדיין כלל, אסור לאכול לכתחלה אע"פ שיברך בזה ברכה לבטלה, ע"כ, ועי' בכף החיים (יו"ד סי' פ"ט אות ו'), ועי' עוד בספר מנחה חדשה על חג השבועות עמוד מ"ז.

בספר אבני יוחנן (פי"ב) איתא: אמנם כעבד הדן לפני רבו הנני להעיר, דעיינתי בזכור לאברהם, הן בדף קפ"ח, מה שהשדי חמד מציין ע"ז, והן בחלק יו"ד אות ב' חלק ג', (כי אין כאן חלק ב' ביו"ד, מה שמציין ע"ז הדרכי תשובה), מה שהדרכי תשובה מציין ע"ז, ולא מצאתי שם אפי' זכר כל דהו מהעובדא הנז', ואפשר דהי' להם דפוסים אחרים, וצ"ב.

בספר אוצר דברי הפוסקים (בב"ח סי' פ"ט סע' א') מלוקטים דיעות עוד פוסקים הדנים בשאלה הנ"ל:

השו"ת לבושי מרדכי (מהדו"ת סי' קס"ז) כתב: אם בירך בתוך ו' שעות על עיסה מחלב וחמאה, מצאתי בספר ברכות הבית דביום התענית בשכח ובירך וכיוצ"ב במה שאסור מדרבנן אם בירך ואכל חצי שיעור דמותר, ואפשר בנידון זה הוי תרתי דרבנן דהוי דרך טיגון וצלי, ולהמתין ו' שעות ג"כ דרבנן, ואפשר בזה כו"ע מודי [דמותר לאכול כדי] להציל מברכה לבטלה, וצ"ע.

השו"ת שבט הלוי (ח"א סי' ר"ה) כתב דהמברך על איזה מאכל ולאחר הברכה נתעורר לו איזה חשש איסור, ואפילו חומרא שיש לה עכ"פ מקור, יהיה איזה שיהיה, אינו מחויב להכניס עצמו לאיסור ולא יחשוש על ברכה לבטלה, ופת עכו"ם נראה דיצטרך אף המחמיר כל השנה מפת עכו"ם לטעום קצת, דהא מותר פת עכו"ם משום איבה ואף ברכה לא גרע מזה ומותר.

השו"ת באר משה (ח"ד סי' כ"ד) כתב: אם שכח ובירך [על דבר חלבי] אחר שעה לאכילת בשר יאכל כחצי זית גבינה או ישתה מעט

אכילת בשר שעה א', אלא דסיים שנכון להחמיר ו' שעות, א"כ אף שקבלנו עלינו להמתין ו' שעות, מכל מקום אם שכח ובירך אחר שעה א' י"ל שמותר לטעום כדי שלא תהא ברכתו לבטלה, אמנם אם לא עבר שעה א' מעת אכילת בשר ולא היה קינוח והדחה, דאסור לכו"ע, נראה דאם בירך על חלב אסור לו לטעום, אבל אם היה קינוח והדחה אלא דלא עבר שעה א' בזה יש להסתפק היכא דבירך על חלב אי מותר לטעום, דדעת התוספות והמרדכי דמותר אבל הרמ"א הקיל רק בצירוף המתנת שעה, וצ"ע בזה.

השו"ת תשובות והנהגות (ח"ב סי' שפ"ט) כתב דאף שאנו מחמירים להמתין שש שעות ואין לשנות מהמנהג היינו להחמיר, אבל במקום שזה להקל לא נהגנו מעולם, ואם כן אין כאן נדר לדבר מצוה אלא הנהגה טובה לבד, ובמקום ביטול ברכה דליהוי ברכה לבטלה שחמור מאד לא נהגנו מעולם להחמיר, ובפרט טעימה בעלמא קיל, לפיכך אם כבר רחץ פיו ועבר שעה ראוי לו לטעום ולא יחוש כלל, ואף אם עדיין לא רחץ פיו ירחוץ אחר הברכה קודם הטעימה ואין זה הפסק כיון דהוי לצורך השתייה.

חלב כדי שלא תהיה הברכה ברכה לבטלה גם אם לא יברך ברכה אחרונה, ויותר היה נראה לי לומר שיאכל כזית גבינה או רביעית חלב ויברך גם ברכה אחרונה כדת וכדין, רק אין בכחי לחלוק על פסקי הריקאנטי האחרונים שכתב שאם אחד שכח ובירך ברכת שהכל על בשר בימים שאסור לאכול בשר לפי מנהגינו מיום א' דחודש אב עד ט' באב ופסק שיאכל מעט מזעיר ולא התיר לאכול כזית בשר כדי שיברך גם ברכה אחרונה, אבל אפשר לחלק דמאחר שבשאלותינו הרבה מגדולי רבותינו הראשונים מתירין לכתחלה לאכול מיני חלב אחר שעה אחת לאחר אכילת בשר טוב יותר שיאכל כזית גבינה או ישתה רביעית חלב ויברך ברכה אחרונה שכן הוא עיקר הדין לאכול לכתחלה כשיעור ברכה אחרונה.

הפרי הדר כתב דהזכור לאברהם היה מגדולי הספרדים ההולכים אחרי דעת המחבר, והמחבר הרי פסק דצריך ו' שעות ולא הזכיר כלל שעה א', וע"כ ס"ל הזכור לאברהם דאפילו אם כבר בירך אחר שעה א' אין להקל ולצרף דעת המקילין אחר שעה א', אבל לדידן דאוליגן בתר דעת הרמ"א שכתב דהמנהג פשוט במדינות אלו להמתין אחר

לז"נ מורי ורבי הגאון הרב אברהם יעקב בן הרב מאיר הכהן פאם זצ"ל - נפ' כ"ח מנחם אב תשס"א
לז"נ ר' בנימין בן הרב ר' מרדכי ז"ל שור
לז"נ מרת עטא שרה בת ר' בנימין ע"ה - נפ' כ"ג אדר א' תשס"ח

PARSHAS KI SISA
© COPYRIGHT 2025
BY RABBI MATIS BLUM Z"L

נדב בן דבורה לרפ"ש
רוחמה ליבא בת רבקה לרפ"ש
צביה חיה בת לאה ברעניא לרפ"ש
לז"נ פעסא רחל בת דבורה

"והנה עם קשה עורף הוא" (לב:ט)

"Behold they are a stiff-necked people."

Hagaon Rav Moshe Sternbauch, Shlita, notes, that when Hashem wished to destroy the people, He did not say that the reason was because they worshipped the Golden Calf, but rather, because Israel was a stiff-necked people. The reason for this is that the underlying problem that would hinder any sincere repentance was their stubborn nature. And since they would never properly repent, Hashem would have destroyed them, *Chas V'Sholom*, had Moshe not interceded on their behalf.

Rav Sternbauch, *shlita*, writes that he once heard from the *Chazon Ish, Z'T'L'*, that when a prospective Shidduch is suggested, the first matter to clarify is if the other party has a stubborn disposition, for this is the one personality trait which can have the most damaging effect on a marriage.

"העשיר לא ירבה" (ל:טו)

"The wealthy shall not give more [than a half-Shekel]."

Why was it necessary to warn the wealthy not to give more than a half-Shekel; why was no warning given concerning giving more than one-fifth of his money to charity [which is also forbidden under most circumstances]?

Hagaon Reb Aizel Charif, Z'T'L', answered in a humorous vein: Since the half-shekel was given publicly there was a reason to suspect that wealthy people may wish to flaunt their riches and give more than the prescribed amount. However, charity is usually given privately, and the Torah was not afraid that they would overextend themselves in fulfilling that Mitzva.

HALACHIC DISCUSSIONS

(not to be relied upon for Halacha L'Ma'aseh)

The *Birkei Yosef* (O.C. 238:2) brings from the *Gurei Ha'Arizal* that one should not learn Mikra at night. This is based on the *Yalkut Shimoni* at the end of Parshas Ki Sisa that states that when Moshe was in Shomayim receiving

the Torah, the way that he was able to distinguish between day and night was that Hashem taught him Mikra during the day, and Mishna at night.

Concerning the permissibility of reciting Tehillim at night, most Halachic authorities permit it.

Among the reasons are:

- Reciting Tehillim in the manner of supplication and Tefilla is permissible. The restriction only applies to learning it (*Eishel Avrohom Butchatch*).
- If recited *B'tzibbur* it is permissible (*ibid.*).
- Dovid Hamelech had requested that Tehillim should have the status of *Nego'im* and *Ohalos* which are *Torah Shebe'al Peh* (*ibid.*).
- Yaakov Avinu recited Tehillim at night (see *Bereishis Rabba* 68, *Teshuvos Yoseif Ometz* 54).

See *Ohr Yisroel* (XVI, p.130-136) for a full discussion.

QUESTIONS OF THE WEEK

- Were the *Luchos* square or round on the top?
- If the Torah commands us to remember the incident of the *Eigel* (*Devorim* 9:7), why is there no special reading to commemorate it as there is for Parshas *Zachor*?
- Is it permissible to cook milk and meat that had been cooked together once before?
- What reason is there to exempt women from *Tefillas Mussaf*?
- Is it permissible to violate Shabbos to prevent someone from committing suicide?
- Which ancestors of Betzalel and Ahali'av stood up against wicked people?
- How many names does *Yerushalayim* have?
- From where do we learn that one should talk less on Shabbos than on the weekdays?
- How were the women's earrings taken from them for the *Eigel*?
- How did *Bnei Leivi* know which people kissed the *Eigel* wholeheartedly and deserved to be killed?

ANSWERS

- 1) The Gemorah (Bava Basra 14a) that says that the *Luchos* filled the entire area of the *Aron* implies that they were square on top, and not rounded.
- 2) Some say that Chazal did not establish a special Torah reading to commemorate the *Ma'aseh HaEigel* because it is a shameful incident. The Malbim, ZTL', says that the reading of Parshas Para commemorates the incident since the Para Aduma was brought to atone for the *Eigel* (Artzos Hachaim, Eretz Yehuda 1:4).
- 3) If milk and meat were once cooked together, some Poskim maintain that there is no prohibition to recook them together if they had been completely cooked the first time (Rabbeinu Gershon Chullin 108b; Pri Megodim Yoreh Deah 105, Mishbetzos 2; Rabbi Akiva Eiger Yoreh Deah 87:1). Others say that it is still forbidden (Teshuvos Shevus Yaakov I:38; Yad Efraim Yoreh Deah end of Chapter 87).
- 4) Those Poskim who exempt women from reciting *Tefillas Mussaf* do so because the *Korbonos Mussaf* came from *Machtzis Hashekel* which women were exempt from contributing. Additionally it is a positive, time-bound obligation which women are exempt from observing. It differs from Shacharis and Mincha, which, although they are time-bound Mitzvos, nevertheless they are supplications for Divine mercy. *Mussaf*, however merely corresponds to the *Korbon Mussaf* (see Teshuvos Rabbi Akiva Eiger 9, Tzlach, Brachos 26a).
- 5) It is permissible to violate Shabbos to prevent someone from committing suicide (Nishmas Avrohom, Orach Chaim 328:6).
- 6) Betzalel's ancestor, Chur, stood up against those who made the *Eigel* (see Rashi, Shmos 32:3), while Ahali'av's ancestor, Chushim ben Dan stood up against Eisov and killed him when he attempted to prevent Yaakov from being buried.

(עיין בלמכסה עתיק בשם אלדר הדני)

- 7) The Sefer, Otzar Pla'os Hatorah (p.767) cites the Midrash Shir Hashirim Zuta (1:1) that enumerates 59 names, while the Midrash Hagadol (Parshas Vayigash) lists an additional 17 names. Thus, Yerushalayim has 76 names.
- 8) Tosafos (Shabbos 113b) explain that when Chazal tell us that one's speech on Shabbos should be different than during the weekdays, it means that one should talk less on Shabbos than during the weekdays. They cite a Midrash (Vayikra Rabba 34) that illustrates this point.
- 9) The Midrash Hagadol (32:3) relates that the earrings were torn off with the ears, and then the earrings were removed from the ears.
("ויתפרקו כל העם את נזמי הזהב אשר באזניהם")
- 10) According to the Pirkei D'Rebbi Eliezer (45), the lips of whoever kissed the *Eigel* wholeheartedly became gold, and the members of the tribe of Leivi killed them.

NOW AVAILABLE

The sefer *נר מתתיהו* is available for purchase:

- in seforim stores
- via shipping by emailing torahlodaas@gmail.com
- by picking up in Monsey, Queens, or Lakewood.
Please be in touch via email.

The sefer *מצא טוב* on *שמחות* and the set of Torah Lodaas volumes 1-5 are available for purchase. Email to purchase.

Due to many practical considerations, Torah Lodaas is only available through e-mail. Anyone who wishes to dedicate an issue or receive Torah Lodaas is asked to send his name and e-mail address to: TorahLodaas@gmail.com

*The material for this issue has been reprinted
from previous years*